

Övningstenta inledande matematisk analys (tma970), 09-09-19, lösningar

uppg. 1

$F_0 = 0$, $F_1 = 1$ och $F_{n+2} = F_{n+1} + F_n$ för $n \in \mathbb{N} \cup \{0\}$, $f(x) = \frac{1}{1+x}$ ($x \geq 0$).

a) Vi skall visa att för alla $n \in \mathbb{N}$ gäller $f_n(x) = \underbrace{f \circ f \circ \dots \circ f}_{n \text{ gånger}}(x) = \frac{F_n + F_{n-1}x}{F_{n+1} + F_n x}$.

Bevis (med induktion):

I. $n = 1$: $f_1(x) = f(x) = \frac{1}{1+x} = \frac{F_1 + F_0 x}{F_2 + F_1 x}$ är ok.

II. Förets.: $f_p(x) = \frac{F_p + F_{p-1}x}{F_{p+1} + F_p x}$ gäller för $p \in \mathbb{N}$, $1 \leq p \leq m_0$ för något $m_0 \geq 1$.

Påst.: $f_{m_0+1}(x) = \frac{F_{m_0+1} + F_{m_0}x}{F_{m_0+2} + F_{m_0+1}x}$.

Bevis: $f_{m_0+1}(x) = f(f_{m_0}(x)) = \frac{1}{1+f_{m_0}(x)} = \frac{1}{1+\frac{F_{m_0}+F_{m_0-1}x}{F_{m_0+1}+F_{m_0}x}} =$

$$= \frac{F_{m_0+1} + F_{m_0}x}{F_{m_0+1} + F_{m_0} + (F_{m_0} + F_{m_0-1})x} = \frac{F_{m_0+1} + F_{m_0}x}{F_{m_0+2} + F_{m_0+1}x}. \quad \text{vsv}$$

III. Induktionsaxiomet ger då att $f_n(x) = \frac{F_n + F_{n-1}x}{F_{n+1} + F_n x}$ gäller för alla $n \in \mathbb{N}$. vsv

b) $\lim_{n \rightarrow \infty} f_n(x) \stackrel{\text{enl. a)}}{=} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{F_n + F_{n-1}x}{F_{n+1} + F_n x} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1 + \frac{F_{n-1}}{F_n}x}{\frac{F_{n+1}}{F_n} + x} = \frac{1 + \frac{1}{\Phi}x}{\Phi + x} = \frac{1}{\Phi} = \frac{2}{\sqrt{5}+1}$.

$\left[\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{F_{n+1}}{F_n} = \Phi = \frac{1}{\varphi} \text{ [Ö, fib18]; } x = 0: \text{dugga 07 !!} \right]. \quad \text{sva 1b: } \boxed{\frac{\sqrt{5}-1}{2} = \varphi}$

uppg. 2

f är udda, det räcker alltså att betrakta bara $[0, \infty[$, men vi ger räkningarna även

för $]-\infty, 0]$ (helt onödigt dock!): $f(x) = \frac{x^{\frac{5}{3}} + 1 - 1}{1 + |x|^{\frac{5}{3}}} = \begin{cases} 1 - \frac{1}{x^{\frac{5}{3}} + 1} & \text{då } x \geq 0 \\ -1 - \frac{1}{x^{\frac{5}{3}} - 1} & \text{då } x \leq 0 \end{cases}$.

a) f är strängt växande på $[0, \infty[$ ty $x^{\frac{5}{3}} + 1$ är strängt växande på $[0, \infty[$ [på $]-\infty, 0]$ ty $\frac{1}{x^{\frac{5}{3}} - 1}$ är str. växande där], f är alltså injektiv på $]-\infty, 0]$ och på $[0, \infty[$ och därmed på $\mathbb{R}$ ty $f(a) < 0 < f(b)$ för $a < 0 < b$;

$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 1 - \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x^{\frac{5}{3}} + 1} = 1 - 0$ ($\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = -1 + \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1}{x^{\frac{5}{3}} - 1} = -1 + 0$),

f är kontinuerlig, satsen om mellanliggande värden ger då att $V_f =]-1, 1[$;

beräkning av f^{-1} , dvs. lösning av $f(x) = y$ för $y \in D_{f^{-1}} = V_f$:

för $0 \leq y < 1$: $y = f(x) = 1 - \frac{1}{x^{\frac{5}{3}} + 1} \iff \frac{1}{x^{\frac{5}{3}} + 1} = 1 - y \iff$

$$x^{\frac{5}{3}} + 1 = \frac{1}{1-y} \iff x^{\frac{5}{3}} = \frac{1}{1-y} - 1 \iff x = \left(\frac{y}{1-y} \right)^{\frac{3}{5}},$$

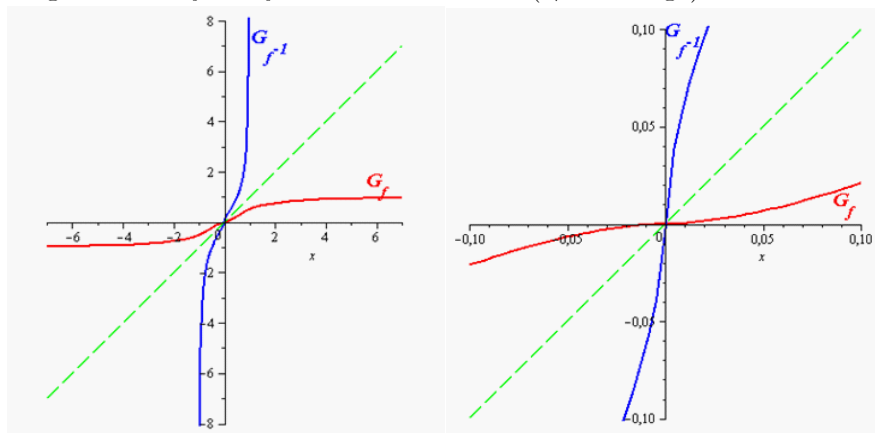
för $-1 < y \leq 0$: $y = f(x) = -1 - \frac{1}{x^{\frac{5}{3}} - 1} \iff \frac{1}{x^{\frac{5}{3}} - 1} = -1 - y \iff$

$$x^{\frac{5}{3}} - 1 = \frac{-1}{1+y} \iff x^{\frac{5}{3}} = \frac{-1}{1+y} + 1 \iff x = \left(\frac{y}{1+y} \right)^{\frac{3}{5}}.$$

alltså är $x = f^{-1}(y) = \left(\frac{y}{1-|y|} \right)^{\frac{3}{5}}$.

graferna för f och f^{-1}

(↓ nära origo)

- b) f är C^∞ på $\mathbb{R} \setminus \{0\}$ (ty sammansatt av C^∞ -funktioner, nämnaren $\neq 0$).
I origo gäller:

$$\lim_{x \rightarrow 0+} \frac{f(x)-f(0)}{x} = \lim_{x \rightarrow 0+} \frac{\frac{x^{\frac{5}{3}}}{1+x^{\frac{5}{3}}}}{x} = \lim_{x \rightarrow 0+} \frac{x^{\frac{2}{3}}}{1+x^{\frac{5}{3}}} = 0 = \lim_{x \rightarrow 0-} \frac{x^{\frac{2}{3}}}{1-x^{\frac{5}{3}}} = \lim_{x \rightarrow 0-} \frac{f(x)-f(0)}{x},$$

det visar att f är deriverbar i origo med $f'(0) = 0$.

$$\frac{f'(x)-f'(0)}{x} = \frac{\frac{\frac{5}{3}x^{\frac{2}{3}}}{1+x^{\frac{5}{3}}}}{x} = \frac{5}{3} \frac{x^{-\frac{2}{3}}}{1+x^{\frac{5}{3}}} \rightarrow \infty \text{ då } x \rightarrow 0+, \quad \frac{f'(x)-f'(0)}{x} \text{ saknar alltså gränsvärde då } x \rightarrow 0, \text{ det visar att } f' \text{ inte är deriverbar i origo.}$$

svar: **a)** $f^{-1}(y) = \left(\frac{y}{1-|y|}\right)^{\frac{3}{5}}, D_{f^{-1}} =]-1, 1[$ **b)** f är (bara) en gång deriverbar

uppg. 3

$$\begin{aligned} & x \left(3\sqrt{x} \left(\sqrt{x + \frac{1}{2}} + \sqrt{x - \frac{1}{2}} \right) - (4x + \sqrt{4x^2 - 1}) \right) = \\ &= \frac{x \left(9x \left(2x + 2\sqrt{x^2 - \frac{1}{4}} \right) - (16x^2 + 8x\sqrt{4x^2 - 1} + 4x^2 - 1) \right)}{3\sqrt{x} \left(\sqrt{x + \frac{1}{2}} + \sqrt{x - \frac{1}{2}} \right) + 4x + \sqrt{4x^2 - 1}} = [\text{ty } x > 0] \\ &= \frac{x(18x^2 + 9x\sqrt{4x^2 - 1} - 20x^2 - 8x\sqrt{4x^2 - 1} + 1)}{x \left(3 \left(\sqrt{1 + \frac{1}{2x}} + \sqrt{1 - \frac{1}{2x}} \right) + 4 + \sqrt{4 - \frac{1}{x^2}} \right)} = \frac{x\sqrt{4x^2 - 1} - 2x^2 + 1}{3 \left(\sqrt{1 + \frac{1}{2x}} + \sqrt{1 - \frac{1}{2x}} \right) + 4 + \sqrt{4 - \frac{1}{x^2}}} = \\ &= \frac{x^2(4x^2 - 1) - (2x^2 - 1)^2}{(x\sqrt{4x^2 - 1} + 2x^2 - 1) \left(3 \left(\sqrt{1 + \frac{1}{2x}} + \sqrt{1 - \frac{1}{2x}} \right) + 4 + \sqrt{4 - \frac{1}{x^2}} \right)} = \\ &= \frac{3x^2 - 1}{x^2 \left(\sqrt{4 - \frac{1}{x^2}} + 2 - \frac{1}{x^2} \right) \left(3 \left(\sqrt{1 + \frac{1}{2x}} + \sqrt{1 - \frac{1}{2x}} \right) + 4 + \sqrt{4 - \frac{1}{x^2}} \right)} = \\ &= \frac{3 - \frac{1}{x^2}}{\left(\sqrt{4 - \frac{1}{x^2}} + 2 - \frac{1}{x^2} \right) \left(3 \left(\sqrt{1 + \frac{1}{2x}} + \sqrt{1 - \frac{1}{2x}} \right) + 4 + \sqrt{4 - \frac{1}{x^2}} \right)} \xrightarrow{\text{då } x \rightarrow \infty} \frac{3-0}{(2+2-0)(3+2+4+2)} = \boxed{\frac{1}{16}}. \end{aligned}$$

uppg. 4b) : Låt $\varepsilon > 0$; välj $\delta = \min \left\{ 1, \frac{\varepsilon}{20} \right\}$, då gäller för $x \in \mathbb{R}$:

$$|x - 2| < \delta \implies 0 < x < 3 \text{ och } |x^3 - 8| = |x - 2| |x^2 + 2x + 4| < \frac{\varepsilon}{20} \cdot 19 < \varepsilon.$$

vsv